

Herr Landstingsman!

Då instundande landsting får sig anbefallt att yttra sig öfver en af Kungl. Medicinalstyrelsen jämte sakkunnige gjord utredning angående förbättring af de kommunalt anställda barnmorskornas lönevillkor och förslag till en dylik löne reglering af Kungl. Styrelsen blifvit framställda, har det synits Allmänna Svenska Barnmorskeförbundets Styrelse lämpligt att i en kortfattad resumé af betänkan det göra eder på förhand något bekant med denna viktiga fråga.

Allmänna Svenska Barnmorskeförbundet hade genom dess styrelse den 29 September 1914 gjort framställning om förbättring af de kommunalt anställda barnmorskornas löner m. m.

Öfver denna framställning har Medicinalstyrelsen infordrat yttranden af öfverlära rne vid barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg, professorerna E. Alin och K. A. Walter samt förutvarande barnmorskeläraren i Lund professor G. E. Essen-Möller, af samtliga Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i länen efter vederbörande förste provinsialläkares hörande samt, beträffande Malmöhus, Göteborgs och Bohus län, jämväl efter hörande af stadsläkaren i Malmö resp. förste stadsläkaren i Göteborg.

En Medicinalstyrelsen anbefalld utredning om bättre vård åt barnslängskvinnor m. m., för hvilken utredning fyra sakkunniga blifvit tillkallade, nämligen prof. E. Alin, ledamoten af riksdagens första kammare N. Åkesson, ledamoten af riksdagens andra kammare friherre K. K. Palmstierna och barnmorskan Hanna Lager, verkställdes på så sätt att jämte de förut omnämnda yttrandena införskaffades genom frågeformulär erforderliga upplysningar från barnmorskor. Genom cirkulär den 24 April har styrelsen från samtliga förste provinsialläkare i riket dessutom infordrat förslag å indelning af riket i särskilda barnmorske-distrikt. Åt Doktor Agda Nilsson hade anförtrofts det statistiska arbetet och sedan det slutförts, framlades resultatet vid Medicinalsty-

relsens sammantråde med de fyra sakkunniga den 8 Maj 1917. Vid detta sammantråde uttalades den uppfattningen, att frågan om barnmorskornas löner borde behandlas i ett sammanhang med den utredning om bättre vård åt barnsängskvinnor m. m. som anbefallits genom nådiga brevet af 20 Okt. 1914. En skrivelse afläts till Kungl. Maj:t med hemställan om sådan utvidgning af de sakkunnigas uppdrag, att det finge omfatta jämväl här ifrågavarande ärende om barnmorskornas löner. Denna hemställan bifölls, och Medicinalstyrelsen jämte sakkunniga voro nu oförhindrade att afgifva yttrande i ämnet.

Efter en grundlig och allsidig historik öfver barnmorskeväsendets utveckling påpekar Kungl. Styrelsen, att redan vid 1885 års riksdag väcktes motioner af doktor A. Wretling med yrkande dels om anställande af nödigt antal examinerade barnmorskor, dels om bidrag af statsmedel. Motionen föll. Han återkom både vid 1887 och 1888 års riksdagar med förslag att staten, landstingen och kommunen skulle bidraga. Ej heller detta förslag antogs af riksdagen. Sedan har frågan återkommit många gånger och försök ha gjorts att genom riksdagen förbättra barnmorskornas ekonomiska förhållanden, men dessa försök ha i de flesta fall misslyckats.

Behovet af en grundlig lönereglering är dock nu så påträngande, att frågan ej vidare kan uppskjutas. Löneregleringar har af riksdagen beslutats för flere af de korporationer, som inom stat och kommun äro anställda, såväl folkskole- som sjuk- och hospitalsväsendet, och i betraktande af det viktiga och ansvarsfulla barnmorskekallet och den fara det löper att på grund af otillräckliga aflöningsförhållanden sjunka ned till ett proletariat, måste frågan skyndsamt ordnas. Kungl. Maj:t hade också beaktat Barnmorskeförbundets petition och anbefallt Medicinalstyrelsen att redan före den 1 Augusti 1917 inkomma med utredning, ehuru denna utredning på grund af mellankommande hinder blef fördröjd.

Vid riksdagen 1917 framhöll lagutskottet önskvärdheten af, att den definitiva löneregleringen blefve snarast möjligt genomförd. Detta skulle än kraftigare understrykas, ifall riksdagen samtidigt hemställde därom, att Kungl. Maj:t vid nästa års riksdag ville framlägga det förslag, hvartill den förut omnämnda pågående utredningen kunde gifva anledning.

Riksdagen beslöt i öfverensstämmelse med lagutskottets förslag.

Enligt Riksförsäkringsanstaltens berättelser funnos år 1915 3,004 barnmorskor i Sverige. Af nämnda antal voro 2,414 anställda i kommun.

Till närmare belysning af barnmorskornas antal och dettas förhållande till antalet årligen utexaminerade barnmorskor, barnaföderskor m. m. meddelas här nedan en tabell, omfattande åren 1901—1914.

År	Antal barnmorskor i riket enligt Medicinalstyrelsens årsberättelser			Utexaminerade fr. läroanst. *)	Barnaf-skönas ant. enl. Stat. Centr.-b. uppgr.	Intagna på barnfödelsus	Af barnmorska förföda	Antal barnafödelskor per barnmorska
	Länd	Stad	Summa					
1901	2,079	714	2,793	127	140,761	5,546	135,215	40,4
1902	2,114	717	2,831	114	136,700	5,626	132,954	47,0
1903	2,143	727	2,870	116	135,359	5,771	129,588	45,2
1904	2,180	733	2,913	120	136,375	6,521	129,855	44,6
1905	2,174	742	2,916	115	136,792	7,160	129,632	44,5
1906	2,175	763	2,938	105	136,024	8,146	129,878	44,5
1907	2,200	771	2,947	135	136,166	9,232	128,933	43,9
1908	2,222	791	2,991	110	140,158	10,147	130,011	43,5
1909	2,176	790	3,012	112	140,375	10,565	130,008	43,5
1910	2,209	754	2,938	114	135,955	10,875	126,080	43,2
1911	2,237	758	2,937	115	134,364	11,212	123,052	41,2
1912	2,234	750	3,047	114	134,197	11,616	129,361	40,2
1913	2,262	732	2,905	109	131,437	12,431	119,026	39,7
1914	2,266	723	3,010	106	—	13,017	—	—

*) Från 1909 blott två läroanstalter, föent tra.

Som af ofvanstående tabell framgår, har barnmorskornas antal i riket under de sista åren hållit sig tämligen konstant, likaså antalet utexaminerade nya barnmorskor. Å andra sidan har barnmorskornas arbete icke obetydligt minskats, dels på grund af de sjunkande födelsessiffrorna, dels, isynnerhet i städerna, därigenom, att barnbördshusen draga till sig ett för hvarje år större kliental. Detta förhållande har säkerligen också gjort barnmorskorna ett icke så obetydligt ekonomiskt afbräck.

Kommunalt anställda barnmorskors löneförhållanden. (Barnmorskor i Stockholm och på barnbördshus ej medräknade.)

	1906	1912	1914	1916
under 200 kronor.....	263	64	38	26
200—299 "	621	137	98	60
300—399 "	708	819	447	481
400—499 "	251	753	906	859
500—599 "	72	214	357	403
600—699 "	15	73	124	107
700—799 "	—	7	27	37
800—899 "	—	7	11	20
900 och däröfver	—	1	3	13
endast enligt taxa.....	—	2	—	—
Summa	2,020	2,107	2,011	2,103

En jämförelse mellan talen för 1912 och 1914, beräknade i procent af hela antalet barnmorskor, ger följande tabell:

	1912	1914
under 300 kronor	0,5 %	0,0 %
300—399 "	36,9 %	22,2 %
400—499 "	37,2 %	45,0 %
500—599 "	10,1 %	17,3 %
600 och däröfver	4,3 %	0,3 %

Af denna jämförelse synes framgå, att någon höjning ägt rum, men det är omöjligt att säga i hvilken grad.

Någon föreställning om taxornas storlek torde kunna erhållas genom en sammanställning af de uppgifter i ämnet, som lämnats under år 1913 i tidskriften "Jordemodern" intagna annonser om lediga barnmorskeplatser, 65 till antalet.

1913.	I 20 fall till	1—2 kronor.
	I 13 " "	3 "
	I 4 " "	4—5 "
	I 25 " "	1—3 "
	I 2 " "	10 "
	I 1 " "	2,50—25 "

En liknande sammanställning rörande 40 med taxcuppgifter försedda dylika annonser af 83 under år 1916 förekommande ger denna tabell:

1916.	I 10 fall till	2 kronor.
	I 11 " "	3 "
	I 1 " "	4 "
	I 4 " "	5 "
	I 11 " "	1—5 "
	I 3 " "	1—10 "

På flera ställen i riket är ännu minsta förlösningsafgift 1 kr. eller 1.50. Hur låga dessa ersättningar än kunna tyckas vara, lär det dock icke så sällan hända, att det är förenat med svårigheter att utfå den. Anmärkningsvärdt är äfven, att 192 af 2031 barnmorskor (9 %) förklarar, att ingen taxa förekommit inom deras distrikt.

I betänkandet framhålles, att med de små löneförmåner, som på sätt ofvan visats tillkomma den kommunalt anställda barnmorskan, skall hon äfven bestrida samfliga de med hennes lif och verksamhet förenade

utgifterna. Det ligger då i öppen dag, att hennes tillvaro måste vara förenad med åtskilliga umbäranden. Utbildningsomkostnaderna måste beräknas till minst 1,000 kronor med nuvarande ettåriga kurs, men blir kursen tvåårig, hvarom f. n. pågår utredning, (undervisningsfrågan är nämligen icke ett riksdagens, utan ett Kungl. Maj:ts ärende), får kostnaden för kursens genomgående beräknas till minst 2,000 kr., hvartill kommer uppsättning af instrument och nödiga redskap till 2- å 300 kr. Yrkeskostnader, slitning af kläder och linne, måste för barnmorskan beräknas till dubbelt, af hvad andra slita, på grund af desinfektionslärans föreskrifter; hon är i sitt reglemente förbjuden att syssla med tvätt, skurning och grovsysslor, men å andra sidan har hon ej heller råd att hålla sig med tjänarinna eller lejd hjälp; hon tillerkännes visserligen i somliga kommuner fria antiseptiska medel, men i andra åter får hon reda sig bäst hon kan, d. v. s. hon får själf bekosta dem. Slitning af instrument och redskap, materialförbrukning (silke, borstar, slangar, catgut, salpetersyra, lapolisning m. m., m. m.) höra ock till hennes yrkesutgifter. Extra yrkesutgifter måste ju ock tagas med i beräkningen: facktidskrift, böcker i fackfrågan, deltagande i repetitionskurs och annat sådant. Allt sådant vållar henne nog under nuvarande otillräckliga löneförhållanden mycket stora bekymmer, ja försakelser.

För att få en närmare kännedom om de kommunalt anställda, själf-försörjande barnmorskornas utgifter utsändes af D:r Frans Berglund år 1915 frågeformulär till 32 sådana i landets olika delar utan val. Det visade sig då, att medelslutsumman gick till omkring 612 kr. Många af dessa hade icke haft råd att hålla sig med tidning ens, "tandläkare", "understöd till anhöriga", "resor", "underhåll af hemmet" m. fl. poster hafva fått betecknas med nollor. Doktor Berglunds gjorda undersökning har sedermera kontrollerats af honom genom utfrågning af kommunalt anställda barnmorskor, som genomgått repetitionskurs. Resultatet blef detsamma och medicinalstyrelsens yttrande i betänkanudet är, att af undersökningarne framgår att det t. o. m. finnes barnmorskor, som få svält-föda sig, för att få inkomster och utgifter att gå ihop.

Barnmorskeförbundets petitioner afse vinnandet af olika syftemål, nämligen å ena sidan förbättrade aflöningsförmåner och å andra sidan statsbidrag till aflöningen. Medicinalstyrelsen förordar ifrigt att något göres till reglerande af deras ekonomi och framhåller, att ett dylikt ekonomiskt nödläge icke utan fara för hela kårens sociala ställning länge kan få fortvara. Det torde, såsom redan af doktor E. Wretling framhölls i motion till 1885 års riksdag, vara betänkligt "att uppfostra proletärer bland en sådan samhällsklass som barnmorskorna".

Åf den grundliga redogörelsen för barnmorskeväsendets utveckling framgår tydligt, att yrket, från att hafva varit fritt, allt mer och mer ställts under statens kontroll. Men konsekvenserna häraf blifva då också, att staten ikläder sig några af de till förmyndareskapet hörande förpliktelseerna. När kommunerna villigt åflydt statens fordringar och ordnat det så, att då år 1906 225 kommuner funnos, som icke hade barnmorska, år 1916 det endast fanns 30 kommuner som voro utan, är och bör det vara staten angeläget att genom bidrag stödja och förbättra barnmorskornas lifsvillkor, så att kommunerna ej få det allt för tungt.

Förste provinsläkarna hafva i sina utlåtanden, med bibehållande så vidt möjligt af nuvarande distriktsindelning, kommit till följande resultat beträffande antalet barnmorskedistrikt.

Antal distrikt.

Län	Enl. nuvarande indelning	Enl. den föreslagna regleringen	Däraf	
			nya distrikt	indragna af förutvarande
Stockholms	97	91	3	9
Uppsala	54	56	+ 3	— 1
Södermanlands	70	63	+ 1	— 8
Östergötlands	88	81	+ 4	— 11
Jönköpings	82	90	+ 2	— 4
Kronobergs	66	64		
Kalmar	81	78		
Götlands	36	13		— 25
Blekinge	48	55	+ 7	
Kristianstads	149	120		
Malmöhus	218	137		
Hällands	62	58		
Göteborgs och Bohus	81	73		
Älfsborgs	121	122	+ 2	— 1
Skaraborgs	100	83		
Värmlands	97	100		
Örebro	69	69		
Västmanlands	65	55		
Kopparbergs	56	95		
Gäfleborgs	76	86	+ 10	
Vesternorrlands	104	104		
Jämtlands	66	72	+ 1	
Vesterbottens	112	113	+ 2	— 1
Norrbottnens	73	81	+ 8	
Summa	2,103	1,917		

Medicinalstyrelsen har i frågans nuvarande läge icke själf framställt något detaljeradt förslag till distriktsindelning, men anser, att det lämpligen bör uppdragas åt Styrelsen att besluta rörande distriktsindelningen.

De af Barnmorskeförbundet framställda och af Medicinalstyrelsen förordade löneförmånerna äro: en begynnelselöne af minst 800 kronor med två ålderstillägg å 100 kronor hvardera, förutom tjänlig bostad om två rum och kök samt vedbrand eller ersättning därför med 250 kronor. Styrelsen föreslår, att hvad fördelningen af denna kostnad beträffar, så bör kommunen ansvara för den kontanta minimilönen, som 1917 års lag föreskrifver, eller minst 400 kronor, därjämte tjänlig bostad om två rum och kök m. m. och nödigt bränsle eller ersättning därför med 250 kronor. Någon nedsättning i detta belopp bör icke medgifvas. Distriktet bör äfven bestrida kostnaden för antiseptika m. m., samt där telefon medgifvits barnmorska, kostnaden för denna. Ingå flere kommuner helt eller delvis i ett barnmorskedistrikt, böra kommunerna själfva äga öfverenskomma om sina resp. bidrag.

Landstingets bidrag bör bestämmas till 200 kronor jämte pensionsavgift å minst 10 kronor samt hälften af hvardera ålderstillägget. Utom detta aflöningsbidrag bör landstinget äfven vidkännas andra kostnader för barnmorskeorganisationen, såsom semester- och sjukhjälp, utgående enligt Kungl. Styrelsens förslag.

Staten i sin tur bör bidraga med 200 kronor samt återstående hälften af ålderstilläggen.

Hvad beträffar pensionsbestämmelserna för barnmorskor anser sig Medicinalstyrelsen icke böra föreslå annan ändring än som formellt befinnas af den förändrade organisation af barnmorskeväsendet, som af Medicinalstyrelsen förordas.

Skall lagstadgad semester införas, så medför detta ökad behof af s. k. reservbarnmorskor. För att tillgodose detta behof föreslår Kungl. Styrelsen ett nytt slags kommunalt anställda barnmorskor, efter danskt mönster benämnda *reservbarnmorskor*.

De anställas till erforderligt antal i hvarje län af barnmorskestyrelsen för viss tid. Deras uppgift är att på anmodan af barnmorskestyrelsen eller förste provinsialläkaren öfvertaga och uppehålla distriktsbarnmorskas tjänst, när sådant på grund af dödsfall eller annan vakans, sjukdom, tjänstledighet, semester eller eljest är nödigt. Härom finnes i förslagen hel del detaljerade föreskrifter som här uteslutas såsom mindre väsentliga. I fast årlig lön skulle reservbarnmorska åtnjuta 200 kronor, samt vid förordnande en dagaflöning med 3 kronor jämte reseersättning till och från tjänstgöringsorten.

Vidare föreslår Kungl. Styrelsen inrättande af barnmorskestyrelser (en ordförande och tre ledamöter). Själfskrifven ledamot och ordförande är förste provinsialläkaren i länet eller hans ställföreträdare. Af de öfriga

utes för fem år i sländer en af Kungl. Maj:ts Befallningshavande och två af landstinget jämte lika många suppleanter. Styrelsen väljer inom sig v. ordf., inom eller utom sig sek. (tillika kassör). Barnmorskestyrelsens uppgifter äro ganska mångskiftande, och Medicinalstyrelsen framlägger i sitt betänkande ett detaljeradt förslag, som af utrymmesskäl måste utslutas.

Den kostnad som för *landet i sin helhet* skulle uppkomma genom den af Kungl. Styrelsen föreslagna organisationen är beräknad sålunda:

Kommunerna inom landet torde i det stora hela icke något nämnvärdt beröras däraf utöfver de kostnader, de redan hafva.

Landstingens öfver hela landet beräknade utgiftssumma slutar på 850,000 kronor.

Statens kostnader enligt förslaget till ny organisation för barnmorskeväsendet belöper sig till 550,000 kr. förutom de redan befintliga för barnmorskeundervisningen, fortbildningskurser och dylikt. Det för år 1917 beviljade anslaget till krigstidshjälps skulle vid barnmorskeorganisationens genomförande utgå.

Herr Landstingsman! Allmänna Svenska Barnmorskeförbundets Styrelse riktar härmed en vördsam och ödmjuk anhållan om edert intresse och eder medverkan till den behjärtansvärda frågans gynnsamma behandling inom edert landsting. Bland de förbättringar af löneförhållandena inom olika kårer, såsom statsanställdas, folkskollärares och lärarinnors, småskollärarynnors, distriktsköterskors, sjuk- och hospitalsvården m. m., som på sista tiden blifvit verkställda, söker man ännu förgäflves en rimlig löneförbättring i den viktiga och oundgängliga till omkr. 3,000 uppgående barnmorskekåren. Den har väntat länge och tålmodigt på sin lönefrågas rättvisa ordnande. Låt det icke bero på Eder, om kåren nödgas vänta ännu längre! Ert understödjande i landstinget till godkännande af Kungl. Medicinalstyrelsens förslag skall då kanske medföra den stora frågans lyckliga lösning vid instundande 1919 års riksdag.

För Allmänna Svenska Barnmorskeförbundet

Dess Styrelse.